نزار قەبانی لە نێوان شیعری رۆمانسی و رامیاریدا

لێکۆڵینەوەی:
سۆران محەمەد

وابزانم ساڵی 1996 بوو نووسینێکی بەراوردکاری نێوان شاعیری بەناوبانگی عەرەب (نزار قەبانی) و شاعیری ناوداری کورد (لەتیف هەڵمەت)م بڵاوکردەوە، ئیدی لەو کاتەوە وەك لەسەر نووسین یان وەرگێڕان لەبارەی نزار قەبانییەوە هیچ کارێکی ترم نەکرد، بەڵام هەر چۆنێك و کەی بۆم بلوایە هەر نزارم دەخوێندەوە، بەتایبەتی وەك شاعیرێکی ناودار و شیعرەکانی لە لایەن زۆر گورانیبێژەوە کراون بەگۆرانی، وەك کازم ساهیرو ئوم کەلسوم و چەندانی تر… تەنانەت هەندێك لە لێکۆڵەرەوانی وێژەیی عەرەب نزار وەك درێژکراوەی (نازك مەلائیکە) و (بەدرشاکر سەیاب) دادەنێن بەوەی پەرەی بە شێوازەکەیان داوەو شتێکی تری لێ دروست کردوون، زمانێکی بێ گرێ و گۆڵ و ناسك و جارانێك رۆژانەشی بەکارهێناوەو بابەتی تازەو هێنوکێیی خستووەتە ناو شیعرەکانییەوە.

ئەوەی زیاتر هانیدام ئەم نووسینە بنووسم، ئەو چەند دەقە وەرگێراوەی ئەم دواییەی نزار قەبانی بوون کە لە بڵاوکراوە ئەدەبییەکاندا وەرگێڕدرابوون و بەکوردی کرابوون، نەك هەر ئەمانە بەڵکو زۆربەی ئەو شیعرانەی نزار قەبانی کراون بە کوردی هەر شیعرە دڵداریەکانی شاعیرن و ئەمەش وای لە زۆربەی خوێنەرانی کورد کردووە دیوەکەی تری شیعرەکانی ئەم شاعیرە نەناسن، کە هۆنراوە رامیاریەکانن و ئەوانیش نەك یەك و دووانن بەڵکو بە تایبەت لە دووتوێی دیوانە شیعریدا کۆکراونەتەوەو هەمووشیان هۆنراوەی رامیارین، بەڵام پێش ئەوەی بێینە سەر ئەم باسەو چەند نموونەیەك لەم شیعرانەی بهێنینەوە پێم باشە سەرەتا بە کورتەیەك لە ژیانی ئەم شاعیرە ئاشنا بین:

نزار قباني
عام ١٩٣٥،
دمشق

نزار تۆفیق قەبانی لە 21/3/1923 لە خێزانێکی دیمەشقی لە دایك بووە، باپیری (ئەبو خەلیل قەبانی) دادەنرێت بە یەکێک لە پێشەنگانی شانۆکاری عەرەبی، نزار پاش تەواوکردنی بەشی یاسا لە زانکۆی سوریا ساڵی 1945 لە بواری دبلۆماسیدا دەست بەکاربوو، لە چەند وڵاتێك ئەم ئەرکەی وەك دبلۆماتکارێك راپەڕاند، هەتا لە ساڵی 1966 دا دەست لەکارکشانەوەی خۆی راگەیاند. یەکەم دیوانە شیعری لە ساڵی 1944دا بڵاوکردەوە بە ناوی (ئەسمەرەکە پێی گوتم)، لە ماوەی نیو سەدەدا دیوانە شیعریە چاپکراوەکانی گەیشتنە 35 پەڕتوك..
شکستی جەنگی ساڵی 1967ی عەرەب وەرچەرخانێکی کاریگەری لە ئەزموونی شیعری نزاردا بەرپاکرد، کە لە بەرگی شاعیری عەشق و دڵداریەوە دەریکرد بۆ مەیدانی شیعری سیاسی، تەنانەت قەسیدەکەی بە ناوی (پەراوێز لە پەڕاوی شکست) لە کاتی خۆیدا گێژەڵوکەیەکی بەهێزی لە جیهانی عەرەبیدا هێنایەگۆڕێ و تا کار گەیشتە حاڵەتی قەدەغەکردنی هۆنراوەکانی لە دەزگاکانی راگەیاندندا.

نزار لە ژیانی تایبەتی خۆیدا زۆر نەهامەتی بینیوە، لەوانە کوشتنی خێزانەکەی کە ناوی (بەڵقیس) بوو لە تەقینەوەی سەفارەتی عێراقی لە بەیروت، کە تێیدا کاری دەکرد، پاشتریش کوڕەکەی خۆشەویستەکەی خۆی (تۆفیق قەبانی) لەدەستداو لە هۆنراوەیەکدا دەیلاوێنێتەوە بە ناوی (ئەمیری ئەفسانەیی تۆفیق قەبانی).
شاعیر کۆتا قۆناغەکانی ژیانی لە لەندەنی پایتەختی بەریتانیا بەسەربردو زیاتر ڕووی کردە هۆنینەوەی قەسیدەی رامیاری، لە بەناوبانگترین هۆنراوە سیاسیەکانی (کەی بانگەوازی مردنی عەرەب

رادەگەیەنن) و (ئەی خەڵکینە، بوومە فەرمانڕەوا بەسەرتانەوە)..

بەم جۆرە ئەو لە لەندەن ژیا تا لە بەرواری 10/4/1998 کۆچی دوایی کردو لاشەکەی رەوانەی دیمەشق کرایەوە بۆ بە خاك سپاردنی.(1)

هەر لە سەرەتای نووسینی شیعرەوە بابەتی رامیاری بەشێك لە شیعرەکانی نزار قەبانی تەنی بوون و داگیرکردبوون، هەر ئەو شیعرانەش بوون مشتومڕێکی زۆریان بەدوای خۆیاندا هێنا لە ناوەندی رامیاریدا، زۆرێک لە لێکۆڵەرەوان هۆکاری دەست لە کارکێشانەوەشی لە کاری دبلۆماسی وەزارەتی دەرەوەی سوریاش بۆ ئەو هۆنراوەیەی دەگێڕنەوە بە ناوی (نان و حەشیش و مانگ) نووسیبووی، کە ئەو کات ئەم هۆنراوەیە لە پەرلەمانی سوریادا خوێندرایەوەو وتوێژو مشتومڕی گەرمی دەربارە کرا.

نزار قەبانی دادەنرێت بە یەکەم شاعیری عەرەب هۆنراوەی گلەیی بۆ (جەمال عەبدولناسر) نووسی سەبارەت شکستی ساڵی 1967، ناونیشانی ئەو هۆنراوەیەش (پەراوێز لە پەڕاوی شکستدا) یە کە تیایدا دەڵێت:

ئەی گەورەم سوڵتان
دووجار جەنگت دۆڕاند
چونکە نیوەی گەلمان زمانی نییە
بەهای گەل چییە بێ زمان؟
چونکە نیوەی گەلمان گەمارۆدراوە وەك مێروولەو جرج
لە نێوان چوار دیوار(2)

رەنگە هۆی لاوازیی بواری ئازادی رادەربڕین لە وڵاتەکانی ئەو زەمانی شاعیردا، هۆکارێك بوو بێت بۆ برەو نەدان و گفتوگۆنەکردن لەسەر قەسیدە سیاسیەکانی نزار قەبانی، بەڵام بە دڵنیاییەوە دوای مردنی شاعیر ئەم مەلەفە هەڵدرایەوەو تیشکێکی باشی خرایە سەرو تەنانەت هەنێك لە لێکۆڵەرەوان تواناکانی نزار قەبانی لە شیعری رامیاریدا دەخەنە ریزی شاعیرانی تری ناوداری سیاسی عەرەبی وەك (مظفر النواب) و (ئەحمەد مەتەر)ەوە.

رۆژنامەی (ریاز) رایەکی پێچەوانەی هەیەو لەمبارەوە نووسیویەتی: شاعیر نزار قەبانی لەساڵەکانی دواییدا پەشیمان بووەوە لە شیعرە سیاسیەکانی و ئەمەش هۆکاری سەیری خۆی هەیە، بە پێی ئەو وتوێژەی لەگەڵ گۆڤاری (هلال) ی میسری مانگی 6/1994دا ئەنجامیداوە، شاعیر تیایدا دەڵێت:

” زیاتر لە ساڵێکە شیعری سیاسیم تەڵاق داوە، دوای ئەوەی لە هەوڵێکی بوێرانەدا دەمویست رەخنەی خود دەرببڕم، هەموو ئەو شیعرە سیاسیانەی نووسیمن بە بادا چوون، شیعری سیاسی عەرەبی بەردەوامی و

چەسپاوی بۆ نییە، چونکە لەسەر شانۆی عەرەبی گۆرانی دەڵێت ئێم شانۆیێش زۆر بزۆزو پڕ گۆڕانە، شانۆیەکە لە یەك چرکەدا بۆی هەیە کۆمیدیا تیایدا ببێتە تراژیدیا، خۆشییەکان ببنە کەلاك لە چەند خولەکێکدا، یەکینە فیدرالی و کۆنفیدرالیەکانیش هەر لە رەحمی دایکدا دەمرن پێش لەدایکبوونیان، ئابەم جۆرە هەموو ئەو قەسیدە خۆڕاگرانەی شەوانی هەینی دەمنووسین بۆ بەیانی رۆژی شەممە دەگەڕانەوە بۆ لای خودای دلڕقان، بەهەموو راشکاویەکیشەوە دەڵێم: هەموو ئەو داستانانەی دنیامان پڕ پێکردن بە هاتوهاوار، هیچ نەبوون جگە لە ڕێپۆرتاژێکی رۆژنامەوانی، کە مێژوو خستنیە زبڵدانی خاشاکەکانیەوە". (3)

شایانی گوتنە وێڕای ئەم گوتەیەی رۆژنامەی (ریاز) ئاماژەی پێداوە، کە تا چەند بەردەوامی بووەو و دروست بووە، پێویستە ئەو راستیەش بڵێین کە دوای ساڵی 1994یش شاعیر هۆنراوەی رامیاری هەر نووسیون، بۆ وێنە قەسیدەی سیاسی بەناوبانگی شاعیر (کەی بانگەوازی مردنی عەرەب رادەگەیەنن) لە دوا ساڵی تەمەنیدا واتە لە 1998 نووسیویەتی.

جگە لەمەش شاعیر هەوڵی جۆراوجۆری بووە لە ساڵەکانی پێشووتری تەمەنیشیدا، وەك کۆمەڵە قەسیدەی (قەسیدە لێتووڕەبووەکان) کە لەسەرەتای هەشتاکانی سەدەی رابردوودا بڵاویکردنەوە، تێیاندا شاعیر هێرشێکی بێ پسانەوە دەکاتە سەر عەرەب، چ لە بواری مێژوو یان کەلەپوور، هەروەها بەرگرییە نەتەوەییەکان، رۆشنبیریی و شارستانیش..

لەم دەرفەتەدا چەند کۆپلەیەك لەدوو قەسیدەی رامیاریی بەناوبانگی

شاعیر وەك نموونە دەهێنینەوە کە ئەوانیشمان لە بەناوبانگترین هۆنراوە سیاسیەکانی شاعیر وەرگرتووە (1- کەی بانگەوازی مردنی عەرەب رادەگەیەنن)(4) و (2- ئەی خەڵکینە، من بوومە فەرمانڕەوا بەسەرتانەوە).(5)

-1-

(کەی بانگەوازی مردنی عەرەب رادەگەیەنن)
هەوڵەدەم وێنەی وڵاتێ بکێشم
لە مەجازدا پێی دەگوترێ وڵاتی عەرەب
پێخەفم پێوەی چەسپاوەو
سەریشم پێوەی لکاو
تا بزانم جیاوازی چییەێ لە نێو وڵات و کەشتی…
بەڵام قوتوی نیگارکێشانیان لێ سەندم.
نەیانهێشت وێنەی وڵاتیش بکێشم…
*
هەوڵەدەم شێوەی نیشتمان وێنا بکەم؟
هەوڵەدەم شوێنی خۆم لە سکی دایکم دەسخەمەوە
و دژی تەوژمی زەمەن مەلە بکەم…
و هەنجیرو بادەم و قۆخێ بدزم،
وەکو باڵندە بە دوای کەشتیەکاندا راکەم.
هەوڵەدەم بەهەشتی عەدن بهێنمە یاد
چۆن ئیجازەکەم لە نێوان رووباری عەقیق بەسەردەبەم…
و لە سەر رووباری شیر…
لێ کاتێ بە هۆش دێمەوە… خەونەکەم هەر زوو رەویەوە
هیچ مانگێك نییە لە ئاسمانی ئەریحا…
ماسیش لە ئاوی فورات…
و قاوەش لە وڵاتی عەدەن…
*
من وا پەنجا ساڵە،
چاودێری حاڵی عەرەب دەکەم.
ئەوان هەر دەگرمێنن و نابارێن…
دەچنە ناو جەنگ و لێی دەرنایەن…
ئەوان پێستی رەوانبێژی دەجوون
و هەرسی ناکەن…
*
من وا پەنجا ساڵە
هەوڵەدەم وێنەی وڵاتێ بکێشم

له مەجازدا پێی دەگوترێت وڵاتی عەرەب
جارێك بە رەنگی شاخوێنبەر كێشام
وجارێكیش بە رەنگی توڕەیی.
كاتێكیش نیگار تەواو بوو، لەخۆم پرسی:
گەر رۆژێ هەواڵی وەفاتی عەرەب بدرێ…
لە چ گۆرستانێ دەنێژرێ؟
وكێ لەسەریان دەگری؟
لە كاتێكدا ئەوان نە كچیان هەیە…
نە كوڕ…
و هیچ خەمیش لە گۆڕێ نیە‌،
كەسیش خەمبار نابـێ!!
*
ئەی نیشتیمان: كردوویانی بە زنجیرەی ترس
ئێواران بە دوای رووداوەكانیدا دەچین.
ئەی چۆن بتبینین گەر كارەبا بڕا؟؟
*
من… دوای پەنجا ساڵ
هەوڵەدەم تۆماریكەم ئەوەی دیتم…
گەلانێكم دی وایان گومانبرد پیاوانی لێپێچینەوە(6)
فەرمانی خودان.. وەك سەریەشە… وەكو هەڵامەت…
هەر وە‌ك گەڕیی…وەكو جەرەب…
عروبەم بینی لە مەزادی شمەكە كۆنەكان
بەڵام عەرەبم نەبینیەوە…!!

-2-
(ئەی خەڵكینە، من بوومە فەرمانڕەوا بەسەرتانەوە)
ئەی خەڵكینە:
من بەرپرسم لە خەونەكانتان كە دەیبینن..
و لە هەموو نانێك كە دەیخۆن
و لەو دەیەی(7) – بەدزی منەوە- دەیخوێننەوە
دەزگای ئەمنی كۆشكم هەواڵم دەدەنێ
هەواڵی چۆلەكەكان.. و هەواڵی گوڵەگەنمەكان
و هەواڵی ناو زگی دووگیانیشم پێدەدەن
ئەی خەڵكینە: من زیندانەوانتانم
و من زیندانكراوتانم.. بشمبورن
من مەنفام لە كۆشكەكەمدا
خۆر نابینم، ئەستێرەش، و گوڵی ژاڵە نابینم

لەو کاتەوەی هاتمە سەر دەسەڵات بە منداڵی
هەموو پیاوانی سێرك لەدەورم كۆبوونەوە
یەك (نای) لێدەدا..
یەك تەپڵ
یەكێ (جوخ) (8) سڕ، یەكێ نەعل..
لەو کاتەوەی وەك منداڵێ هاتمە سەر دەسەڵات
جارێك راوێژكارانی كۆشكم نەیانگوت (نا)
هەرگیز وەزیرەكانم نەیانگوت (نا)
چ جار لە ڕوومدا، سەفیرەكان نەیانگوت (نا)
هیچ لە خانمەكانم لە سەر جێی خۆشەویستی نەیانگوت (نا)
وایانفێركردم سەیری خۆم بكەم هەرەمەزن
لەبەلەكۆنەكە‌شمەوە: گەل وەكو لم
جا بمبورن گەر ببمە هۆلاكۆیەكی نوێ
لە پێناوی كوشتن هیچ رۆژ كەسێكم نەكوشتووە
بەڵكو هەر بۆ خۆشی دەتانكوژم

سەرچاوەو پەراوێز:

....

1- ar.wikipedia.org/wiki/نزار_قباني :

2- mawdoo3.com شعر_نزار_قباني_الممنوع

3- جريدة الرياض: alriyadh.com/811488

4- net..shabab - اجمل-قصائد-نزار-قباني-السياسيه

5- القصائد-السياسية / alkottob.com/book/585

6- پیاوانی لێپێچینەوە: رجال المباحث

7- عشر: دەیە. مانای خوێندنەوەی دە ئایەت.

8- جوخ: جۆرێكە لە قوماشی خوری پاڵفتە، ئەسڵی ئەم وشەیە توركیە، جوخ سڕ: بەو كەسە دەگوترا لەو سەردەمەدا پێڵاو و پۆشاكی سوڵتانی خاوێن دەكردەوە.

تێبینی:

ماوەیەكی باش پێش ئێستا ئەم لێكۆڵینەوەیەم نووسی، لە كاتی خۆیدا ناردم بۆ رۆژنامەكانی وەكو پاشكۆی ئەدەب و هونەر و رەخنەی چاودێرو ئاژانس. بەڵام ئەوان بڵاویان نەكردەوەو منیش وازم لێهێنا، ئەو كاتە ڕێزدار (پشكۆ ناكام) شیعرە سیاسیەكانی نزار قەبانی تەرجەمە نەكردبوون، بۆیە لەم نووسینەدا باس نەكراوەو مەبەست تەرجەمەكانی ئەو نییە بۆ شیعرە سیاسیەكانی نزار قەبانی،

کەجێی دەستخۆشین.

□

چاوپێکەوتنێک لەگەڵ مامۆستا سابیر ساڵح گۆران (برای جەمیل ڕەنجبەر)

سەبارەت بە یادەوەری و ژیانی منداڵی ڕەنجبەر و شیعرەکانی

سازدانی : عەبدوڵا سڵیمان (مەشخەڵ)
-___________________

عەبدوڵا سڵێمان (مەشخەڵ) : تۆ بەو پێیەی کە ئەندامێکی بنەماڵەی جەمیل ڕەنجبەریت(برای ڕەنجبەریت)، تا ئەو جێگەیەی یادوەریت کۆمەکت پێدەکات، دەتوانی تیشکێک بخەیتە سەر ژیانی منداڵیی جەمیل ڕەنجبەر؟ ئایا ڕەنجبەر منداڵێکی بزێو بوو یان هێمن؟ شەرمن بوو یان قسە لەڕوو؟ بە وشەیەکی تر، ئێوە چۆن کارەکتەری منداڵی ڕەنجبەر هەڵدەس□ نگێنن؟

سابیر گۆران : ئەوەی بەبیرم مابێ بەکورتی لەسەردەمی منداڵی لەگوندی گۆمەگڕووی بووین باس هەر باسی ئاغا و سوغرە و بزووتنەوەی جوتیارانی دەشتی هەولێر بوو. بەوپێیەی جەمیل ڕەنجبەر نزیکەی دوو ساڵ و نیو لە من گەورەتر بوو، هەموو ژیانی منداڵیمان پێکەو□ بوو. باوکم بچووکترین کوڕی عەزیز گۆران بوو، ئەویش جووتیارێکی دەستڕۆیشتوو و گوزەران باشبوو. حەوت کوڕی هەبوو. باپیرم هەرچی کاری سەخت بووا بەوی دەسپارد چونکە وەک لەخۆیم گوێ لێبووە متمانەی پێیبوو. دوای مردنی باوکی, باوکم تووشی گوزەرانێکی سەخت دەبێ، بەڵام زۆر خۆڕاگر و ئیشکەر و چالاک دەبێ شان دەداتە بەر بەخێو کردنی ماڵ و منداڵ بەکاسبی و فەلاحەتی. دوای مردنی باپیرم، باوکم تووشی نەهامەتی و دەردەسەری وبێبەشی زۆر دەبێت. بەڵام

هەرخەریکی مەڕداری و دەغڵ و دان چاندن دەبێت. لەساڵی پەنجاو سێش (١٩٥٣) کە بزووتنەوەی جووتیاران هەڵدەگیرسێ،خەڵکی بەگشتی بەیاریان دا لە ئاغا هەڵگەڕێنەوە و سوغرە بە دەرەبەگ نەکەن. خەڵکی سوێندیان خوارد هەندێکیان تەڵاقیشیان خوارد، بەڵام باوکم وتی من لەگەڵتانم بەس سوێند و تەڵاق ناخۆم. بەڵام بەڵێن دەدەم لەگەڵ ئێوەم بەهیچ جۆرێک سوغرە بە ئاغا ناکەم. پیاو قسەدەکا..باوکم دەیوت من گومانم هەبوو لەسەرکەوتن و پاشگەزبوونەوە، بەڵێ سوێند و تەڵاقم نەخوارد. وەختی کە بزووتنەوەکە سەری نەگرت وردە وردە خەڵکی چوونەوە دیوەخانی ئاغا و لەجاران پترکەوتنە ژێر ڕکێفی سوغرە و غەدری ئاغا کەچی ساڵح گەرانی باوکی ڕەنجبەر ملی نەدا و نەچووە ماڵی ئاغا و ڕکەی لەگەڵ کرد.

ئاغاش ڕقی لێ هەڵگرت و باوکیشم بەڵێنی خۆی بردە سەر و تەسلیم نەبوو تاساڵی ١٩٥٧، لێی لێکاچوو دوای ئەوەی دڵنیا بوو خەڵکە چوونەوە سوغرە و گوێڕایەڵی ئاغابوون ، بە باوکم دەڵێ :
ـــ مادام پێم ڕازی نیت گوندەکەم چۆڵ کە ..ماڵت بارکە.. باوکیشم زۆر پەست دەبێ و بێمنەت وەڵامی دەداتەوە
دەڵێ ئەمساڵ هاوینێ دەڕۆم ئاغا گوندەکەت بۆ جێدەلم..هاوینی ئەوساڵە ١٩٥٧ باردەکا بۆ هەولێر و لە گەڕەکی بەلاشاوە (ئینگلیزاوەی ئەوسا) نیشتەجێ دەبێ. ڕەنجبەر ئەوسا نۆساڵان دەبێ بەڵام ئەو ساڵە ناچێتە بەر خوێندن چونکە خەریکی خانووکردن دەبێ لەگەڵ برایەکانی هەر ئەوساڵە دوای سێ چوار مانگ کرێچێتی خانووەکە تەواو دەبێ. ڕەنجبەر زۆر ئیشی دەکرد لەگوندی شەغرەکەشان و چوو نەکن بەرخان و ئاوهەڵەکەشان لەبیر واتە (دۆڵاب) کردن. لەساڵی دواتر واتە ساڵی ١٩٥٨ من و جەمیل دەبرێینە قوتابخانە و لەپۆلی یەکەم لە قوتابخانەی ئەربیل ئولە (اربیل اولى) دەست بەخوێندن دەکەین. دواتر لەپۆلی چوارەوە بۆ قوتابخانەی سەرانی سەرەتایی دەگوازرێینەوە. تا لەساڵی ١٩٦٣ پۆلی شەشەمی سەرەتایی و لەساڵی ١٩٦٦ قۆناخی ناوەندی بەسەرکەوتوویی دەبڕێ،لێرەدا پێویستە بگوترێ ڕەنجبەر لەقوتابییە هەرە چالاکەکانی قوتابخانە بوو لەبواری خوێندن و چالاکی وێنەکێشان و هەروەها لە وەرزشیشدا زۆر بەتوانابوو. چونکە لە خێزانێکی شۆڕشگێڕو خوێندەوار پەروەردەبوو، ڕۆژبەڕۆژ پتر تێکەڵاوی کاری سیاسی و شیعر و ئەدەب دەبوو، بەتایبەت شیعری نەتەوەپەروەری و بەرەنگاری ستەمکاری، هەمیشە پشتگیری کرێکاران و چەوساوەکانی دەکرد. جەمیل منداڵێکی ژیر و بزێو و چاونەترس بوو. باوەڕی بە گۆڕانکاری هەبوو دەیوت دەتوانین ئەم دنیایە بگۆڕین

بەدنیایەکی باشتر، ب□ام قوربانی دان و خۆڕاگری دەوێ. لەناو گەڕەک و کۆڵان و بازارو قوتابخانە و خزم و کەس و کاردا هەمیشەلە کوێ بوایە ئەودەبووە دەمڕاست و ڕا بەر و ڕێنوێنی دەوروبەری خۆی دەکرد. هەر لەقۆناغی سەرەتاییەوە ساڵی ١٩٦٣ خولیای شیعرنووسینی لاپەیدا بوو تا لە ساڵی ١٩٦٨ نامیلکەی شیعری خۆی (ڕازو سکاڵا)ی بڵاو کردەوە.

عەبدوڵا سڵێمان (مەشخەڵ) : پێ بە پێی هەراش بوونی جەمیل ڕەنجبەر و ئاشنابوونی ئاشنابوونی بە دەرد و ئازار و ستەم، سەرەتا لە یەکێتیی قوتابیانی کوردستان باڵی مەکتەبی سیاسیی چالاکی دەنوێنێ و دواتریش لە کۆمەڵەی مارکسی – لینینی کوردستان، ئەم سیاسەتکردنە چ ئاڵوگۆڕێکی لە ڕەنجبەردا بەدی ه□ینا بەتایبەتیش لە بوارەکانی سیاسیی و کۆمەیەتی؟

سابیر گۆران : من لەوەڵامی پرسیاری یەکەم باسی شەهید ڕەنجبەرم کرد کە لە قوتابخانە لە هەموو قۆناخەکان پێکەو□ بووین ، نۆساڵان لەیەک شوعبە بووین. هەر لەگەڵ سەرەتای شۆڕشەوە، کە شەهید (یاسین)ی برام پەیوەندی بە شۆڕشەوە کرد ماڵەوەمان ببووە فێرگەی شۆڕشگێڕی و کوردایەتی و حیزبایەتی. باس هەر باسی پێشمەرگە و خەبات و شۆڕش و قوربانی دانبوو. ڕەنجبەر هەرلەقۆناخی ناوەندییەوە لەڕێکخراوی یەکێتیی قوتابیاندا دەستی بەکاری سیاسی کرد. لەناکۆکی جەلالی و مەلاییشدا لەگەڵ باڵی مەکتەبی سیاسی بوو بەهۆی ئەوەی یاسینی برام لەو باڵە بوو تا لە ساڵی شەست و هەشت ئەو شەهید بوو. شەهیدبوونی یاسینی برامان کاری لەهەموومان کرد بە تایبەت ڕەنجبەر. ئەو لە یەکێتیی قوتابیان گەیشتە پلەی لێپرسراوی یەکەمی شاری هەولێر و لە کۆڕ و کۆبوونەوە و کۆنگرەکانی هەولێر و سل□□مانی و بەغدا ئامادە دەبوو. ڕەنجبەر چەوسانەوەی گەلەکەی و زوڵمی چەوسێنەرەکان زۆر کاری تێدەکا و هەمیشە بەرەنگاری عەقڵی سەقەتی عەشیرەتگەری و دینداری تەسک دەبۆوە،کە بە هۆیەوە تووشی چەندین کێشە بوو. بەڵام ئەو هەربەردەەوام بوو لەسەربیر و باوەڕەکانی. هەردەم نموونەی ڕەوشتبەرزی و ئازایەتی و پشتگیری کردنی قوتابیە نەدارەکانی دەکرد تا خوێندن تەواو بکەن و ڕێنوێنی دەکردن بەڕاستی لە هەموو ڕووێکەو□ پێشەنگبوو. ڕەنجبەر لەسەرخوێندنەوە و خۆپێگەیاندن بەردەوامبوو هەرخەریکی کڕینی کتێب و ڕۆژنامەبوو. هیچ کاتێکی بەفیڕۆ نەدەدا و هەمیشە من و هاوڕێکانی هاندەدا بخوێنینەوە و خۆمان پێگەێنین. هەمووجار دەیوت بخوێنەوە و گومان

بکە و بە گیانێکی ڕەخنەگرانەوە بخوێنەوە و سەیری مێژووی کۆن و نوێ بکە. ڕەنجبەر تادەهات گەرم تر دەبوو لەسەر تێکۆشان بە تایبەت کەلەسال□ی ١٩٦٩ کتێبە مارکسییەکانی دەخوێندەوە. ماتریالیزمی دیالیکتیکی دەخوێندەوە من وهاوڕێکانی هان دەدا بۆخو□نن□وە. تائەو ڕادەیە هەستم بە گۆڕان لە کەسێتی ڕەنجبەردەکرد کە هەنگاو بە هەنگاو هەستی پێدەکرا تاکو بووە ڕۆشنبێرێکی دیاری شاری هەولێر. لە هەموو چالاکی و بۆنەکاندا ڕەنجبەر لە ناوە دیارەکانی شاری هەولێر بوو. ڕەنجبەر گەنجێکی جوان و ڕووخۆش بوو. گرنگی بە کێشەی خەڵکی دەدا، زۆر خۆشەویست بوو لەناو جەماوەر و خەڵکی بە توانا و لێهاتوویی ئەو سەرسامبوون و کەسایەتییەکی کاریزمایی هەبوو، مەکتەبەکەی مالەوەمان پڕ لە کتێب و رۆژنامەوگۆڤار بوو. لەپاڵ شیعر و ئەدەبدا هەر خەریکی خوێندنەوەی کتێبی فەلسەفی بوو. ڕەنجبەر بۆ من قوتابخانەیەک بوو چەند هەوڵم دەدا نەیدەگەیشتمێ!

عەبدوڵا سڵێمان (مەشخەڵ) : جەمیل ڕەنجبەر ئینسانێکی ڕاستگۆ بوو لەگەڵ خۆی و باو□□ک□ی و دەوروبەرەکەی، ئایا ڕەنجبەری مارکسی – لینینی چۆن دەیڕوانییە ژن ؟ پێگەی ژن لە جیهانبینی ڕەنجبەر چۆن بوو؟ ئایا جەمیل تەنها لە باوەڕدا بڕوای بە مەسەلەی ئازادی ژنان هەبوو، یان لەژیانی ڕۆژانەیدا باو□□ک□ی تەرجەمەی واقیع دەکرد؟

•

سابیر گۆران : بەڵێ ڕەنجبەر ئینسانێک بوو بە مەعنای ئینسانیەت ڕاستگۆبوو لەگەڵ باو□□ک□ی و ئەمەش ڕەنگی دابۆوە لەسەر ڕەفتار و هەڵسو کەوتی لەگەڵ دەوروبەرەکەیدا و زۆر رێزی لەخەڵکی دەگرت بە تایبەت چینە هەژار و زەحمەتکێشەکە .لەژیانی خۆشیدا زەحمەتی زۆری کێشاوە تا بەوەڕا دەگا کرێکاریشی کردووە. هاوینی سال□ی ١٩٦٦ دەچووە بەغدا یێ بۆ کرێکاری، لەکارگەیەکی بەفر(بووز)دا ئیشی دەکرد. ئەوسا نامەیەکی بۆ من نووسیبوو باسی بەفر و کارگە و کرێکاران و ئێش و ئازارەکانیانی تێدا کردبوو. جگە لە سەلام و قسەی خۆش بۆ سال□ی دوایی ١٩٦٧ منیش لەگەڵی چووم بۆ دەرهێنانی جنسیەی عێراقی و کرێکاری بۆ ماوەی دوو هەفتە پتر کرێکاریمان کرد. جگە لەوەش ڕەنجبەر لە بەغدا ڕۆشنبیران و شاعیرانی بەغدای دەبینی ئەو بە شارستانییەتی ئەو شارە زۆر سەرسامبوو. ئەوان زۆر لەپێش ئێمەوە بوون. ڕەنجبەر باوەڕی تەواوی بەفەلسەفەی مارکسیی هەبوو ،هەر لەسۆنگەی باو□□ک□یەوە زۆر رێزی لەژن دەگرت و باوەڕی بەیەکسانی ژن و پیاو هەبوو. هەر ئەوهاش ڕەفتاری دەکرد چ لە مالەوە و چ

لەگەڵ هاوژینەکەی، دوای هاوسەرگیری کردنی لەساڵی ١٩٧٢ دا، لە بیرمە هیچ جیاوازی لە نێوان کوڕ و کچدا نەدەکرد، بەڵگەش ئەوەیە ئەو سێ کچی هەبوو پێیان دەوت با منداڵتان ببێ تاکو کوڕەکتان ببێ، ئەو گاڵتەی پێدەهات و هیچ گوێی بەو قسانە نەدەدا.

عەبدوڵا سەڵمان (مەشخەڵ) : لە خیلالی خوێندنەوەی یادەوەرییەکانی کەسە نزیکەکانی جەمیل ڕەنجبەر، چ ئەندامانی بنەماڵەکەی یان هاوڕێ نزیکەکانی، ڕەنجبەر وەک شەهیدی حیزبیی یان لایەنێکی سیاسیی ناوزەد دەکەن. زۆر بە سەرپێیی باس لە جەمیلی ڕادیکاڵ و شۆڕشگێر دەکرێ. تۆ چی دەڵێی لەم بارەیەوە؟ ئایا ئەمە غەدرێک نییە لە ڕەنجبەری شۆڕشگێڕ دەکرێ؟

سابیر گۆران : ئەو پرسیارەم زۆر بەدڵە، شەهید هەر شەهیدی گەل و نیشتمانە نەک حیزب و لایەن. هەندێ کەس لە یادەوەرییەکانیان وایان نووسیوە، بەڵام من و زۆربەی بنەماڵەکەمان هەرگیز جەمیل ڕەنجبەرمان وەک شەهیدی حیزب یان لایەنێکی سیاسی پێناسەو ناوزەد نەکردووە. چونکە شەهیدان هەر دەبێ شەهیدی گەل و نیشتمان بن، نابێ مۆری حیزبییان پێوەبندرێ و بۆ مەرامی هەندێ بەکار بهێندرێ، بە تایبەتیش ڕەنجبەری شۆڕشگێر چەوساوەپەروەر چۆن دەبێ و دەشێ بچووک بکرێتەوە بۆ شەهیدی تاقم و دەستەیەک، بەتایبەت گەر ئەوانەش دووربن لەڕێبازی پیرۆزی ئەو. چونکە ڕەنجبەری ئازادیخواز و مارکسیی؛خەباتی بۆ گۆڕینی کۆمەڵگە بوو، ئامانجی بەدیهێنانی یەکسانی و عەدالەتی کۆمەڵایەتی بوو نەک خۆپەرستی و جەردەیی و ملهوڕی!.
من لێرەوە بەو کەسانە دەڵێم کە ڕەنجبەریان وەک شەهیدی حیزبێک بەکارهێناوە یان وایان ناو هێناوە شەکریان خوارد! من دژی ئەوەم کە ڕەنجبەر بەشەهیدی حیزبێک دابندرێ ،خۆ شەهید جەمیل لەسەنگەردا شەهیدبووە نەک لە شەڕی خۆبەخۆیی کوردکوژی کە ڕەنجبەر زۆر ڕقی لێبوو. لەو باوەڕەدام کە ڕەنجبەر لەبەر باوەڕبوون بە خەباتی چینایەتی کرێکاران و ڕێبازی مارکسی – لینینی نەبوایە قەت ئامادە نەدەبوو بچێتە سەنگەر و خۆی بکاتە قوربانییەکی حیزبیی و کوردەنییەکی خێڵەکییانە و دەرەبەگییانە. ڕەنجبەری پێشمەرگەی ڕۆشنبیر و ئاسۆفراوان، بیرو باوەڕی چەوساوەپەروەرییەکەی وای لێکردبوو خەباتی کوردایەتی خۆش بوێ بچێتە مەیدانەوە و قوربانی بەبدا نەک بە پێچەوانەوە. بەداخەوە هەندێ کەسانی نزیک لە حیزبەکەی وەک شەهیدی حیزبییان دەناساند لەدوای ڕاپەڕین، بەڵام

ئەمە بەسەرپەرستی یەکێتیی نووسەرانی کورد مەڵبەندی گشتی ،یازدەمین ساڵیادمان لەساڵی ١٩٩١ دا کردەوە وەک یەکەمین ساڵیادی ئاشکرا لە هەڵەی میدیا ،هەولێر. بەڵام ساڵانی دواتر حیزب هەوڵی دا بیکاتەوە هی خۆی و ناکۆکیش بخاتە نێوان ئەمەو منداڵەکانی. ئەوەش ڕاستە ئەوان زۆر بەسادەیی و سەرپێی باسی ڕەنجبەری شاعیری شۆڕشگێڕ و چەوساوە پەروەر کراوە ئەویش لەبەرچەند هۆکارێکە لەوانە؛
یەک : باوەڕیان بەرێبازەکەی ڕەنجبەر نەبووەو لێیان لە لاداوە.
دوو : لەبەر خۆبەزلزانین و خودپەرستی بە بزر کردن و دەرنەخستنی کەسایەتییە بەهێزەکەی و شیعر و شاعیرێتییە چەوساوەپەروەریەکەی،چونکە ئەوان بەرامبەر ئەو هەستی کەماسییان هەبووە لەئاست ناو و دەنگ و خۆشەویستییە جەماوەرییەکەی ئەودا کە بە تۆزی ڕێی ڕەنجبەر و شیعری ناوازەی ڕەنجبەر نەدەگەیشتن.
سێ : لەبەر ئەوەی بنەماڵەکەمان بشکێنن کە پێیان وابوو ڕەنجبەرێک ڕێی بە چۆڵ کردوون با یەکێکی تر لەبرایەکانی بەدەرنەکەون، بە تایبەت مامۆستا سدیق ساڵح و من. بەیەش بەداخەوە ناکۆکیان خستە نێوان ئەمە و منداڵەکانی شەهید تا بگەن بەو مەرامەیان، بە ماوەیەک سەرکەوتن. بەڵام لەدواییدا ئەوانیش بۆیان ڕوونبۆوە.

عەبدوڵا سەڵمان (مەشخەڵ) : بە بڕوای تۆ ئەگەر ڕەنجبەر ئێستا زیندوو بووایە، چ پێشبینییەکت دەکرد بۆ کارەکتەری ڕەنجبەر ؟ ئایا ڕەنجبەر لەنێو بزاوتی ناسیونالیزم دەتوایەوە و وەکو ئەم سەرکردانەی ئەمڕۆ خەریکی گەندەڵی دەبوو، یان شێلگیرانە وەک پارێزەرێکی چینایەتی خەڵکی کریکار و زەحمەتکێشی کوردستان تێدەکۆشا ؟

سابیر گۆران : ئەگەر ئێستا ڕەنجبەر زیندووبووایە (هەرچەندە داری ئەگەریش بەبەرە!)کاراکتەرێکی دیار و کەڵەندەری دژە ناسیۆلیستی گەندەڵ و پیسخۆر و ڕاوڕووت چی دەبوو، هەرگیز قبووڵی ئەوخوار وخۆچی و زوڵم و زۆرییەی ناو کۆمەڵەی کوردەواری نەدەکرد. قەت ناتوانم بەوە قەناعەت بکەم وەک هەندێ دەڵێن ڕەنگبێ ئەویش بتوابایەوە لەناو ئەو لێشاوی شەڕخۆری کوردەوارییەدا!.چونکە ئەوتەنها بەخۆی سیاسەتی نەدەکرد، بەڵکو وەک چەکێک بوو بۆ گەیشتن بە ئاسوودەیی کۆمەڵگە و دابینکردنی خۆشگوزەرانی و بنبڕکردنی عەقڵ و ڕەفتاری دەرەبەگایەتی و بورجوازی ستەمکاری ئەڵقەلەگوێی خۆویستی دژەچەوساوە. ڕەنجبەر باوەڕی بە ململانێ و خەباتی چینایەتی هەبوو بۆ گەیشتن بەکۆمەڵگەیەکی ئازاد و کامەران،تەژی لە خەونی ئینسانیی

نەک بەخێڵەکی کردنی کۆمەڵگە و بەحیزبی کردنی تۆتالیتاریانەی ناڕەوا بە خزمەت کەسە خۆسەپێن و قۆرخچییەکان لەپێنای کوردایەتییەکی ڕووکەشی درۆزنانە چینە چەوساوەکانی پێ بەکوشت بدەن و بیان کەن بە سووتەمەنی مەرامەگڵاوەکانی خۆیان و دواتریش هەر ئەو سەرۆخێڵەکی بوورجوازییە نا بەرپرسە ساختەبازانە،چەوساوەکان لێبخوڕن و چۆنی بیانەوێ بیان چەوسێننەوە و بە دروشمی جیاجیا بیانخەڵەتێنن!. ڕەنجبەر دەیوت دەبێ ڕۆشبیرە شۆڕشگێڕەکان بێن خەڵکە ستەمدیدەکە ڕزگار بکەن و کۆمەڵگە بەرەو پێش ببەن نەک بەبەو ونجەونجەی بکەن وەک ئێستا کردوویانەو دەیکەن، بەداخەوە!.ئەودەیوت کوردایەتی و سیاسەت و حیزب ئامڕازن بۆ خەبات لەپێناو نەهێشتنی چەوسانەوەی مرۆڤ لەلایەن مرۆڤەوە. بەپێچەوانەی چینەچەوسێنەرەکان جا هەردەمامک و ناوەکیان لە خۆیان نابێت. دەبێ ڕێیان لێبگرین و بەرەنگاریان ببینەوە و ڕیسوایان بکەین. ڕەنجبەر بە هیچ جۆرێک بە پارە و پوول و بە کورسی ئامادە نەدەبوو لەگەڵ ئەو گەندەڵچیانە تێکەڵاو بێ و پۆست وەربگرێ ،حاشا هەرگیز ناتوانم باوەڕ بەوە بکەم وەک من ڕەنجبەرم ناسیوە و خەڵکی ڕەنجبەریان وا بەپاکی و جوانی و بە هەڵوێستی و گەلپەروەری ناسیوە نەک بە خۆویستی و ئارەزووی دەغەڵ و حەزی چەپەڵ. ئەو جیاواز بوو پێچەوانەی ئەو چەشنە مرۆڤانە بوو کە بازرگانییان بە ئارەقە و خوێنی شەهیدان کرد، ئەگەر ئێستا بمابووایە بێگومان نەفرەتی لێدەکردن و بە گژیاندا دەچووەوە.

عەبدوڵا سلێمان (مەشخەڵ) : بۆچی ئەدەبیاتی بورژوا ناسیونال لیبڕاڵی کوردیی بایەخ بە شیعر و شاعیرێتی جەمیل ڕەنجبەر نادات؟ لە کاتێکدا ڕەنجبەر شاعیرێکی بە سەلیقە و خاوەن شیعری بەپێزی سیاسیی – چینایەتییە. تۆ هۆکارەکەی بۆ چی دەگەڕێنیتەوە؟

سابیر گۆران : من گرنگی نەدانی ئەدەبی بورژووای ناسیۆنالیستی لیبڕاڵ بە ئەوە دەگەڕێنمەوە چونکە بە دیارخستن و گرنگی دان بە بە کەسایەتی ڕەنجبەر و شاعیرێتی و شیعری ڕەنجبەر بە قازانجی ئەو بەرپرس و ئەدیبە دەستڕۆیشتووە بوورژووایانە ناگەڕێتەوە! کەست دیوە وەک مەسەلەی مەلای مەشوور داری ژێر خۆی ببڕێتەوە. ئەوان لەسەر کەلاکی گەندەڵی و خۆبەزڵزانین و بێنرخکردنی هەرچی شتە جوان و داهێنانەکانی خەڵکە چەوساوە پەروەکان و شوون بزر کردنی مێژوویان کاریان کردووە. تا خۆیان و دار و دەستەکەیان بە دیار بخەن و شیعر و خەباتی ئەو کەسانەش شوونبزر،یان بێنرخ بکەن، تا ئەو ڕادەیە باسیان بکەن بە بەرژەوەندی کەسی وحیزبی بەکاری بێنن .

وە ئەوەی بەرامبەر شەهید جەمیل کرا دەقاو دەق وا بوو. بەڵام ئەو هەواڵەیان پووچەڵبووەوە، ڕەنجبەر سەرەڕای تێپەڕینی سی و شەش ساڵ هەشتا شیعرەکانی و شاعیرێتییەکەی جێگەی ڕێز و لە توێژینەوەیە، باشترین هەوڵی ڕاستکردنەوەی ئەوغەدرەش کە لە کەسایەتی ڕەنجبەر کراوە لەلایەن هاوڕێ عەبدوڵا مەشخەڵەوەیە. بۆیە وا ڕەنجبەریان پەراوێزخستووە، دەنادەبووا تا ئێستا چەندین تێژینەوەونامەی دکتۆرا لەسەر شیعر و شاعیرێتییەکەی وەربگیرایە. هەندێ جار دەتەنگ دەبم بەو گرنگی نەدانە هەندێ جاریش دەڵێم باش بوو وابوو، چون پشتگوێ خستنی شیعر و ئەدەبەکەی نیشانەی بەرزییەکەیەتی. ڕەنجبەر لە ماوەی سی و چوار ساڵی تەمەنییەوە کە نزیکەی هەژدە ساڵ خەریکی شیعر و ئەدەب بوو وەک چەکێک بەکاری دەهێنا بۆ بەرگری لە چەوساوە و زوڵملێکراوانی نەتەوەکەی. دەبێ لێرەدا گلەییەکیش لە هاوڕێ هەولێرییەکان بکەم کەمتەرخەمبوون.
دەبوا پتر هەوڵی دەرخستن و ناساندنی کەسایەتی ڕەنجبەر بدەن، بەداخەوە ڕەنجبەر ئەگەر هەولێری نەبووایە زیاتر دەهێنرایە پێشەوە و گرنگیشی زیاتر پێدەدرا. ڕەنجبەرێک لە تەمەنێکی واکەمدا ئەو هەموو بەرهەمە جوانەی داهێنا، ئەدی گریمان تا ئێستا لە ژیاندابووایە دەبێ چەند شاکار و بەرهەمی تری بەپێزی بخستایە سەر ئەوهەموو شیعرە بە سەلیقە و جوانانەی ئێستایەوە؟ دیسانەوە دەڵێم ئەو گرنگی نەدانە بەئەنقەست بووە، وە بە غەدرێکی تری دەژمێرم کە لە ڕەنجبەریان کردووە نەیانهێشتووە شاعیرێتییەکەی و لەسەنگەر شەهیدبوونەکەی و چەوساوە پەروەریەکەی بە باشی بگاتە جەماوەری شیعردۆست. چونکە دیوانە بەناو کراوەکەشی کە لە ساڵی ١٩٩٥ دەرچووە و چاپکراوە، شتیشی لە لابردراوە و هەڵەی چاپیشی زۆر تێدایە. لەو ٢٥ساڵەی حوکمی خۆماڵیشدا هەوڵێکی زۆردراوە ، پارەکی زۆر تەرخشان کراوە، بەناشیرین کردنی شیعریی بەرگری و کارگەریی ، بۆیە شیعر و نووسینی سەقەتیان پاداشت کرووەو ئەوانی لە خزمەت بەرژەوەندی چینە مشەخۆرە نابەرپرسەکان نەبووبە بەلایان ناوە،تاوای لەهاتووە شیعر و شاعیرێتیشیان ناشیرینکرد لەپێش چاو زۆربەی جەماوەرە شعردۆست و نیشتمانپەروەرەکان.

عەبدوڵا سەڵمان (مەشخەڵ) (دوا پرسیار) : لە کۆتاییدا زۆر سوپاستان دەکەم مامۆستا گیان. دوا پرسیارم دەکەم بە دوا دەرفەت بە بەڕێزتان تا ئەگەر شتێکتان ماوە و دەتانەوێ باسی بکەن، یان ئیزافەیەکی ترتان هەیە بفەرموون.

سابیر گەران : زەحمەتە بەمن وەڵامی پرسیارێکی وابدەمەوە پە

بەپێستی خۆی بێ لەسەر شەهید ڕەنجبەری شاعیری چەوساوە و زوڵم لێکراوانی نەتەوەکەم ، کە هەم لە ژیانی و هەم لە شەهید بوون و هەم دوای شەهیدبوونی بە هۆیەوە ئازاری زۆرم
چێشتووە و تا ئێستا بەو داخەوە بە ئاکامەکانی ئەو □وداوانەوە کە بەسەر خانەوادەکەمان بەگشتی و خۆم و ڕەنجبەر بە تایبەتی هاتووە دەتلێمەوە. لەدوای شەهیدبوونی ڕەنجبەر بە هۆی شەهید بوونەکەیەوە تووشی دەیان گیروگرفت و سەر ئێشە بووم تاڕادەی ئەوەی کاری کردە گۆڕینی ڕێڕەوی ژیانم ،لەلایەکەوە خەڵکانێک هەبوون کە شانازیان بە ڕەنجبەرەوە دەکرد،لێم نزیک دەبوونەوە قسەی دڵی خۆیان بە بێ ترس لەلا دەکردم.

لەلایەکی تریشەوە خەڵکانێک هەبوون خۆیان لێم بەدوور دەگرت بە تایبەت ل□ پێش ڕاپەڕین تاتووشی بەڵا نەبن!. تا ئەو ڕادەیەی جارێک مامۆستایەکی هەولێری کە زۆر دوور بوو لە سیاسەت ،ماوەیەک، هەموو ڕۆژێ بەلامدا دەهات سەڵامی لێم نەدەکرد ،ڕووی وەردەگێڕا نەیدەهێشت سڵاوی لێبکەم لەدڵم بووە مەرەق تا لە شوێنێکی لاچەپ دیتم، پێم وت: ئەرێ مامۆستا.. بۆ کە من دەبینی ڕووی خۆت وەردەگێڕی؟. وتی مامۆستا سابیر چیت پێ بڵێم بە خوا من دەترسێم نەوەک بەعسی□کان و ئەمنەکان بمبینن سەلامت لێدەکەم! یان قسەت لەگەڵ دەکەم نەخۆ تووشی بەڵایەکی یان لێپرسینەوە ببم! بڵێن ئەتوو ئەو کابڕایەی کوو دەناسی؟ منیش وەڵامم داوە،لۆمن ئەوهاخەتەرم نەوێری مەرحەبام بکەی؟
ـــــ ئەدی ئەنگۆ تێکەڵ سیاسەتن و ئەتوش برای جەمیل ڕەنجبەری ڕەحمەتیت! لۆیێ ناوێرم بەڵام عادز نەبی بەخوا ئەمن ئەتوشم زۆر خۆش دەوێ!

ئەوەم بۆیە گێڕاوە تا ب□□م□ ئ□مە هێندە لەخەتەر دابووین و چەندە ژیانمان دژواربوو بۆ بەردەوامی دان بە شۆڕش کەچی دواتر خەڵکانێکی تر کە لە سەنگەری دژبوون بە کوردێنی و نیشتمان پەروەری بوون بە خاوەنی ئەو ڕاپەڕینە و بە هەق ئەوقسەیە زۆر ڕاستە کە دەگوترێ: کێ کردی وکێ خواردی! ..لێرەدا مە بەستم ئەوە نییە کە مەغدوور بووینە لە چنینەوەی بەرهەمی خوێنی شەهیدان و ئەوخەبات و قوربانییانەی ئێمە داومانە، بەڵکو بۆ ئەوەمە کەبڵێم بەداخەوە ئەو ئامانجەی ڕەنجبەر بۆی تێکۆشا ،ڕێڕەوی گۆڕدراو لێی لایاندا. من لە دوای شەهید بوونی ڕەنجبەریش گومانەکی زۆرم لەلاپەیدا بوو کە ڕەنجبەر چۆن وا زوو شەهید بوو ؟بۆ شەهید بوو؟ هەندێ جار تا ڕادەی بێئومێد بوون، بەڵام هەر بەردەوام بووم لەسەر پرسیار کردن لەسەر چۆنییەتی

شەهیدبوونەکەی کە ئەوەیان بەم بووە پرسیارەکی بێ وەڵام.

هەرچەند هەندێ سەرەداویش بە دەستەوەیە ، کە نزیکن لە ڕاستییەوە، بە تایبەت لە چەنیەتی هاتنە خوارەوەی ئەو هێزە و پەیدابوونی لە ناکاوی ئەودوو کۆپتەرە کە بە ناکاوی لە دەڤەرەکەی بەرامبەریانەوە بە نزمی دەگاتە سەریان و تەنها ئەو پێنج پێشمەرگەیە دەپێکێ کە لەگەڵ ڕەنجبەر بوون کە لە دێی ماخەبزنانەوە نزیک دێی پیرانشەش بەرەو خۆشاوەتی دەهاتن؟ زۆرپرسیاری تریش هەیە کە لێرەدا پێڕاناگەیین هەمووی بخەینە ڕوو. شەهید بوونی ڕەنجبەر و هاوڕێیەکانی لە کوردستان وەک کارەساتەکی گەورەیان دانا و دەنگی دایەوە خەڵکەکی زۆر لە دەست و برادەرانی، شیعر و بیرەوەری یان بۆ نووسی .منیش هەر لەوساوە کە ئەو شەهید بووە بەگوێرەی توانام هەوڵم داوە ڕەنجبەر بناسێنم ،چ بەشیعر؟ چ بەنووسین ؟چ بە بەردەوامی دان بەرەبازەکەی؟ هەر ئەوەش وای لە من کرد خۆم بە دوور بگرم لە کارکردن لە حیزب هەر لە ساڵی ١٩٨٣ دا تادوای ڕاپەڕینیش چونکە من پێم وابوو کە ئەوە ئەوحیزبە نییە کە ڕەنجبەر باوەڕی پێیهێ بوو .مەبەستیشم دەسکەوتوو پارە وپوول نەبوو کە بە هەیەوە خۆمی پێ دەوڵەمەند بکەم، وەک هەندێ کەس پێیاندەوتم،،تۆ نازانی لەی بخۆی؟ دەیانوت : وای ئەگەر ئەمە لەجێی تۆ دەبووین! ئەوان ڕاستیان دەکرد ئەگەر من وەک هەندێ کەس تەنازولم لە بیروباوەڕەکەم بکردایە بەشک زۆرسوود مەند دەبووم! بەڵام هەرچەند من بە بارودۆخی سەختی ئابووریدا ڕۆتیبووم هەرگیز کڕنۆشم نەدا و تەسلیم نەبووم و نەهاتمە ژێر باری ڕێکخستنە کە باوەڕم پێی نەبوو.

هەندێ برادەریش پێیان دەوتم : دنیا گۆڕاوە تۆ بۆ ناگۆڕێی؟ تۆ بۆ ناتوانی خۆت بگونجێنی؟! بۆ لەسەرباوەڕی خۆت مکوڕی؟
منیش بە هیچ جۆرێک ئەو جۆرە سیاسەت کردنەی کە خۆی لە ڕاوەڕووت و ئاودیوکردن و غاردان بە دوای حەز و ئارەزووە خودپەرستییە زەدە قەزەونەکان دەبینیەوە قەبووڵ نەکرد و خۆم لە بە دوورگرت کە وردە بورژواکان وەک ئەوەی نانیان کەوتبێتە ڕۆن و دوونگەکی چەوریان بە دەست کەوتبێ بەدوای ئارەزووە چڵکنەکانیان کەوتن و ئەو بیرو باوەڕەشی کە پێشتر خۆیان پێدەناساند بەلاوەنا ..بەبیانووی خۆگونجاندن. دیارە پێشتر وەک مەدە یان هەڵخڕاندن باسی ڕزگاری گەل و عەدالەتی کۆمەڵایەتی ئازادی بیروڕا و دەیان دروشمی تریان کردووە .لێرەدا پێویستە بوترێ ئەوقسەیە هەمووان ناگرێتەوە، بەڵام زۆریان بە خۆشی یان ناچاری یان کۆمبەوایی ڕێگەیان کەوتن!.من پێش ئەوەیی کاکە ڕەنجبەرم خۆی بگەیەنێتە چیا ئەو وەک مامۆستای زیندان

دەرد و چەرمەسەری زۆری چێشتبوو بۆیە کە جاری دووەم لە زیندان بەرلەبوردنەکەی ساڵی ١٩٧٩ دەکەوێ، دوای چەند مانگێک بەیاری یەکجارەکی ڕۆیشتنی دا ،هەرچەند ئەو دەیزانی ئەو ڕێبازە سەختە وپڕی لە گێرەوکێشە وپیلان و ملشکاندنە.

کە لە وبارەیەوە بەر لە ڕۆیشتنی پێم وت: مادام هەر دەڕۆی ئاگات لە خۆت بی ،تۆ بەتەنیا موێکی خۆت نیت ،هەموومان پێویستمان بە تۆیە.ئەو دەیوت دەبێ بچم لەوێ شۆڕش بکەین جیهانێکی تر ،ژیانێکی باشتر بۆ هەژارەکانی نیشتمانەکەم دروست بکەین، یەکسانی بهێنینەکایەوە بۆهەموو چەشنەکانییەوە. هەر پێمدەوت کاکە ئاگات لە خۆت بێ ، لە ئاخیر جاردا کە خوا حافیزیم لێکرد چەندین جار دووبارەم کردەوە ئاگات لەخۆت بێ لەپیلانی دەرەبەگ و بورژوا سیاسییە تەڵەکەباز و دەڕەشەکان نەوەکا تووشی کێشە یان کەمینێکت لەدابنێن! ئەو هەردەیوت دەزانم هەوڵ دەدەم ئاگام لە خۆم بێ لەپێناوی ئەوە و مناڵەکان و رێبازەکەشم بۆ گوێرەی توانا خۆم دەپارێزم و شەڕی خۆتڕین ناکەم ..گۆزەی ئاوەش لە□□□□ی ئاوە دەشکێ!.
دوا جار جەمیل ڕەنجبەر شەهید بوو، خۆم و خەفەتەکەشی بە هاوژینەکەی و کچەکانی و دایکم و باوکم و من و برایەکانم و خوشکەکانم مایەوە بووە داخێکی گەورە و پێمانەونرا، هەرچەند سەربەرزییەکی گەورەشە بۆمان هەتا هەتا بەگیقارای ئەوسەردەمە دادەنرێ و یان من وای دادەنێم! .

لە دوای مەرگی ڕەنجبەر،دایکیشم بەوداخ و کەسەرە دوای ساڵێک و سێ مانگ بە گڕی ئاگری جەرگ سوتان و ئاگری پەلەمەزەوە سەردەنێتەوە،ئای لەوڕۆژە کە خەبەری سووتانی دایکم ،کەلە بناغەدا تووشی نەخۆشی دڵ و فشاری خوێن و چەندین نەخۆشی تر ببوو کە بە هۆیانەوە لە نەخۆشخانەی کۆماری بەشی ،سووتان کەچی دوایی کرد ،لەبیرمە باوکم چۆن گڕی تێبەربووبوو و هاواری لە هەڵسابوو بەن کەووز لەجەرگییەوە هەڵدەستا و دەیگەت ودەیگەتەوە،دایکی شەهیدانم ڕۆ..دایکی شەهید جەمیل ڕەنجبەر و یاسینم ڕۆ..دایکی کاکەجەمیلم ڕۆ ، بۆ هەردوو دەستان لە چۆکی خۆی دەدا،من نەمدەزانی خەمی دایکی سوتاوم بخۆم یان هی باوکی جەرگبڕاوم،وای چ ڕۆژێ ڕەشێک بوو. مردنی دایکم بۆ من بوو بە کۆستێکی تر کە هەرگیز جێگەی ئەو دایکە مەزنە بۆ من پڕ
نابێتەوە.کاتێکیش ئیسماعیلی برای گەورە و بەجەرگ و خۆڕاگرم بەداخی (سەگۆڵ) : واتە سەدام، بە قەولی ئیسماعیلی برام کە وای بەسەدام دەوت. لەشەوێکی ساڵی ١٩٨٤کە گوێی لە قوتابیانی

دارالمعلمات دەبێ گەڕانی: سەدام زێڕێ: دەرچوون لە داخانافشاری خوێنی زۆر بەرز دەبێتەوە و لە تەمەنی چلوچوار ساڵیدا جوانەمەرگ دەبێ یان بەڵای منەوە بەو داخەوە شەهید دەبێ ئەو مەرگە لە ناکاوەی ئیسماعیلی برای جوانەرگم زامەکانی باوکمی کە هەڵشتا قەتماغە نەببوون دووبارە کولاندەوە.

باوکم هەمیشە یادیەکەی بەم هیوایەوە بە دەستەوەبوو تا گوێی لە هەواڵەکی خۆشی شێخ و چالاکییەکانی پێشمەرگە و سەرکەوتنەکان و ناوی شەهید جەمیل ڕەنجبەری ڕۆڵە شەهیدەکەی ببێ کە بەردەوام لەسەر زاری بوو وشانازی پێوە دەکرد. کە لە دوکانەکە بچووکە عەتاریەکەیدا برادەران و دەستان دەهاتنە لای دەیان دەدایەوە و باسی دەنگوباسی شێخ و پێشمەرگەیان دەکرد هەواڵی کەسوکاری پێشمەرگە و شەهیدانیان بە یەکتری دەگەیاند لە بازاڕی شێخەڵا،دوکانەکەشی وەک بارەگایەکی شێخ وابوو ،خەڵکی لای باوکم بێترس قسەیان دەکرد ،هەرچەند رژێم جاش وسیخوڕیشی زۆر بوو بەڵام ئەوان ئەوەندە گوێیان پێنەدەدا. کە شێخشیش بەرەوکزی و توانەوە چوو. لەساڵی ۱۹۸۸ دوای وەستانی شەڕی ئێران و عێراق، باوکم زۆر خەمبار بوو پێی چونکە چالاکییەکان وەک جاران نەمابوون ئەوی تووشی جەڕەک لە بێئومێدی کردبوو باوکیشم هەرچەند نەخۆشی فشاری خوێنی هەبوو، بەڵام زۆر گوێی بەخۆی نەدەدا،چەندجار پێمان دەوت سەردانی دکتۆر بکە و چارەسەر وەرگرە،وەک پێویست گرنگی بە خۆی نەدەدا و دەیوت

دوای ئەو ئازیزانەم من ژیانم بە چییە؟ هەرچەند تا مابوو هەر خەریکی کار بوو لە دوکانەکەی .زۆر بەگوڕ بوو هەموو بەیانیان بەپێیان لە گەڕەکی بەلاشاوەوە،دەچووە بازاڕی شێخەڵا.هەشت مانگ پێش ڕاپەڕین لە ١٦ی ئایاری ١٩٩٠لە تەمەنی حەفتاوحەوت ساڵی باوکیشم بەرەبەیانییەکی هاوینە لەسەر قەرەوێڵەکەی لە حەوشەی ماڵەوەدا بە ناکاوی جیهانی هەڵا. بە ئەوەی کەس گوێی لە دەنگی بێ ، بە یەکجاری چاولێک دەنێ .کە ئەوەش بە من کەستەکی زۆر گەورەبوو ،کە هەرگیز لە بیرم ناچێتەوە ،ئێویشمان لە گۆڕستانی سەید مەعروف لە باداوەی هەولێر لەلای شەهید یاسین و شەهید جەمیل و دایکم و شەهید ئیسماعیل بە خاک سپارد.

لەم دەرفەتەشدا پێز و سپاوم هەیە بە هەموو ئەوانەی ڕۆژێک لە ڕۆژان خزمەتی ڕەنجبەریان کردووە،هاوڕێ و هاوخەباتی بوون ،ڕێزیان لێگرتووە، وەک خۆی باسیان کردووە چ بەنووسین و یادەوەری گێڕانەوە چ بە باسی کەسایەتییەکەی لە پێشمەرگایەتی و ژیانی نەو زیندان و

ژیانی ئاساییدا. دروود بۆ ڕۆحت کاکە ڕەنجبەر تۆ ڕۆیشتی و
ئازارەکانت بەو شەبەقە برینەگەورەیەی کەلە کەلەکەتدا پەیدابوو،
کە من لەگەڵ خزمان بەو دەستانەم لە گۆڕەغەریبەکەت لە دێی پیرانە
رەش ، بەجلی پێشمەرگانەت ، تۆم بینی و دەرمان هێنایت و
تەرمەکەتمان هێنایەوە شاری هەولێر.

(ئای کەجوانبووی
وای چەند بەرزو قارەمانبووی
کە بەوجلە پێشمەرگانە
لەناو گۆڕێکی ساکارو هەژارانە
بە دڵنیایی خەوتبووی
کە سمێڵە قەترانییەکەی تۆم بەدی کرد
کاتێ سەرەکوێستانیەکەی تۆم بەدی کرد
کە دەتوت تازەچیای قەندیل
بەفری بەدیاری هێناوە
بۆسەری بەرزی کاک جەمیل)

(کەهێنانەوەی تەرمەکەشی حیکایەتێی ترە، ئەوەش بەپێداگری هاوژینەکەی بوو ،باوکم بڕیاری داو بەهەوڵ وتێکۆشانی هەمووان جێ بەجێبوو وگەێنراوەگۆڕستانی سەیدمارف.)
بەوناوە جوانەتەوە بەو هەموو سەروەریەتەوە بەرهەمێکی جوانت بەجێهێشت لە شیعری شۆڕشگێڕانە و ئاکاری مر□قانەت، منیش بەتاقی تەنها بۆ داخ و حەسرەتی ژیانی نالەباری پڕکێشە و ناکۆکی کوردەواری مامەوە ،کەوتمە ناو گێژاوی تێڕامان و دۆخی بێچارەیی و کوێرەوەری و نەبوونی ڕێگە چارەی تێکۆشان ، بێ دەرەتان و بەردەباز ..کە تا ئێستاش بێ ت□یمان پێوەدیارە نەک هەر من زۆر لەهاوڕێکانیشت دەڵێن،
بێ جەمیلیمان پێوەدیارە و پێوەی دەناڵێنین. لە هەمووی حەسرەتبارتر خۆی و ڕێبازەکەی خەریکە فەرامۆش دەکرێن. ئەوەشم لە بیرچوو مامۆستا سدیقی برام کە نزیکەی سێ مانگبوو لە زیندان بوو کە لەڕێی گوندی نازەنیندا لەگەڵ (سەردار کاکەحەمە) ی پوورزامان کە ئەو دەیویست ببێتە پێشمەرگە و بگاتە لای ڕەنجبەری کوڕەخاڵی بەڵام لەڕێی خائینێکەوە زمانیان لێ دەدرێ و دەکەونە کەمینێکەوە، هەرودووکیان دەگیرێن و دەبرێنە ئیستخباراتی عەسکەری هەولێر و لەژووری ئینفیرادیدا زیندانی دەکرێن تامامۆستا سدیقی برام زیندان دەشکێنێ و دەگاتە ڕیزەکانی پێشمەرگە، بەداخەوە سەرداریش دوای هەڵاتنی مامۆستا سدیق بیست ساڵ حوکم دەدرێ و دەرفەتی دەربازبوونی نا بێ .مامۆستا سدیقیش کە لە زیندان هەڵدێ بە جەمیلی برای شاد نابێ،چونکە ڕەنجبەر لە رێگای هاتنە خوارەوەدا هەر لەو مانگە

شەهید دەبێ، شەهیدبوونی ڕەنجبەریش مامۆستا سدیقی برای تووشی شۆک دەکا، ئاواتەکەی نایەتەدی و کاکە ڕەنجبەری بەیەکجاری نایبێنێ ، تەنیا چەکەکەی شەهید دەکاتە شان و لەسەر رێگاکەی بەردەوام دەبێ لە پێشمەرگایەتی.

نازانم باسی چی ڕەنجبەر بکەم. ئاخر شەهیدبوون بە جێی خۆی، بەڵام گرنگی نەدان بەو شاعیرە چەوساوە پەروەرە، بەو مامۆستا جوانەمەرگە داخێکی گەورەیە لەسەردڵمان،سەرباری هەموو خەمان لادان لە ڕێبازەکەی و هێنانەکایەی جۆرە بەناو دەسەڵاتدارییەکی سەقەتی شەل و گۆڵ کە شایەنی ئەوجۆرە قوربانییە نییە. ڕەنجبەرێک لە پێناویدا شەهید ببێ و ئەوەی لەشین بێ!، زۆر بەداخەوەم کەوا دەڵێم.
جگەلەمانەش بە چاپ گەیاندنی دیوانەکەشی دیوانی جەمیل ڕەنجبەر لەساڵی ۱۹۹۵دڵخۆشکەر نەبوو ،چونکە :
ـــ زۆر بە خراپی چاپکراوە و هەڵەیەکی زۆر ی چاپی تێدایە..
– سەرەڕای ئەوەش بڕگە و وشەی لێ لابردراوە و نوقاتیان (خاڵیان)……
لەجێی هەندێک وشە داناوە و دەسنووسەکەیان یان پێنەخوێنراوەتەوە یان بەئەنقەست وایان خوێندۆتەوە، کەلەنرخی تێکستەکانی کەمکردۆتەوە .

لێرەدا دەبێ ئەوە بڵێم ئەگەر من دەست نووسەکەیم بخوێندباوە هیچ هەڵەیەک ڕووی نەدەدا چونکە دەسخەتی ئەو ورد بوو، منیش
شارەزای خەتی ئەو بووم چون لە مناڵییەوە بەیەکەوە بووین، بەڵام ئەو ناکۆکییەی هەندێ دڵڕەش خستیانە نێوان ئێمەوە،واتە مام و برازاوە،وای کرد خەڵکانێکی تر ببنە خاوەن و برایەکان پەراوێز بخرێین، کە ئەو دەرئەنجامەی لێکەوتەوە،دیوانەکەی وا بەخراپی چاپ بکرێت. ئەگەر دەسخەتەکانی کەلای هاوژینەکەیەتی بەراورد بکرێ لەگەڵ دیوانەکەی بێگومان هەڵەکان چاک دەکرێنەوە. بەڵام ویستوویانە لە کۆڵ خۆیانی بکەنەوە و ئەو بەشایانەش کە ناوی مارکس ،لینین ، ماو ،..هتد لە دەستنووسەکەیدا هەبوون لێی لابراون ،بە هەر نیازێک بێ بەخیانەت لە گەیاندنی ئەمانەتی ئەدەبی دەژمێردرێ.

لێرەدا پێویستە ئەوە بڵێم خەڵکی کوردستان بە جیاوازی حیزبایەتی ڕەنجبەریان خۆشویستووە و بە باشە باسیان کردووە. لەوسی و شەش ساڵەی دوای شەهیدبوونیشی خەڵکێکی زۆر لە ڕۆشنبیران و شاعیران ڕەنجبەریان بە هاوڕێی خۆیان ناساندووە نازانم ئەو هەزاران هاوڕێیەی چۆن هەبووەو ناسیوە؟ . بەڕاستی سەرسامم پێت براشەهیدە سەربڵندەکەم،رۆحت شاد کاکە هەند بەرز و پاکبووی خەڵکێکی زۆر نان و پیازی پێوەخواردی دژایەتی ئەمەشیان کرد، دەیانوت کەس نابێتە

ڕەنجبەر ، بەڵام بەڕای من نەیاندەویست ڕەنجبەرچ ناوی و چ هەڵگرانی بیروباوەڕەکەی و رێبازەکەی لە گۆڕەپانەکە هەبن تاخۆیان تەنیا بن تەڕاتێنی تێدابکەن، بەڵام خۆشەویستی جەماوەر و کاراکتەرە بە هێزەکەی ڕێی بەو کەسە نەخۆشانە نەدا کە ئەو شاعیرە شەهیدە بچووک بکەنەوە و کەس وکارەکەشی بشکێنن.
بەڕاستی من بە تەواوەتی و بەپڕاکتیکی بینیم خەڵکی ئێمەلە ململانێی سیاسیدا زیندوو کوژی مردوو پەرستن!.

سوپاسی کاک عەبدوڵا مەشخەڵیش دەکەم کە هەوڵی بەدەرخستنەوە و هێنانە پێشەوەی کاراکتەری ڕەنجبەری ڕادیکاڵ و شاعیری کرێکار و چەوساوەکانی هەڵبژاردووە و قۆڵی مەردایەتی لێ هەڵماڵیوە.. تا ڕۆشنایی بخاتە سەر ژیانی ڕەنجبەر و شیعرەکانی شەهید. من هەڵسەنگاندن و نرخاندنی شیعرەکانیشی بۆ هاوڕێ ڕەخنەگر و تۆژێنەرەکان بەجێ دێلم. داوای لێبووردنیش دەکەم گەر وەک پێویست مەبەستەکانم نەگەیاندبێ.

خوات لەگەڵبێ براوهاوڕێ ئازیزەکەم
ئەی مامۆستا کۆڵنەدەروجەربەزەکەم
ناوەجوان و هەڵوێستە پڕ شانازیەکەت
بوویت□ ئۆلگۆو وێردی زمانی میللەتەکەت

بەم چەند دێرە کۆتایی بەم وەڵامە دێنم :

ڕەنجبەر بۆ ئەوەشەهید بوو
تاداگیرکەر لێرە لاچێ
چی زوڵمی بورجوازی هەیە
بنێژرێ و لەقوڕێ ڕاچێ!
تانان و یەکسانی پێکڕا
لە کوردستان دەست□ بەربێ
نەک ئاغای کۆن بەهی تازە
بگۆڕین گەل قوڕ بەسەربێ!

هەولێر
٢٠١٦-١١-٢٨

تێبینی : ئەم دیدارە تایبەت بۆ کتێبی (جەمیل ڕەنجبەر ئەو شاعیرەی ڕۆژێ بێ تێکۆشان نەژیا!) سازدراوە.

کچەکانی بەر پەنجەرە ... مەلەک محەمەد

ناوی کتێب: کچەکانی بەر پەنجەرە
نووسەر: مەلەک محەمەد
ساڵی بڵاوبونەوە: 2018

[بۆخوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ......]

شاعیری رووسی □ فیدەر سفارەفسکی: دەڵێن تۆ هێشتا خۆشت دەوێم

و: نەژاد عزیز سورە□
-————————

دەڵێن :
تۆ ،
هێشتا خۆشت دەوێم
کە – لە ماڵ نابم –
تۆ تەلەفۆنم بۆ دەکەی
بۆ ئەوەی تەم بگەی ،

کتێبەکانم دەخوێنیتەوە ..
هەندێ جار چاودێریم دەکەی و
دەڵێن ئەوان
لە چێشتخانەیەکی براشتنی بەهاراندا
دوور لە شار ..
منیان لەگەڵ تۆدا دیوە ..
تەنانەت
لە کۆنگرەی (پاریس)یش
منیان دیوە
لەگەڵت بووم ..
....
....
هەر چەندە
من و تۆ
ساڵەهای ساڵە
قسەمان لەگەڵ یەك نەكردووە
. . ..
. . ..
دەتەوێ بزانی بۆ ؟
چونکە تۆ
لە ڕێدا بۆ (ڕیگا)
تێزماڵ تێزماڵ بووی
پەرت و بڵا وبوویت□و□
لە بارستەیەکدا تێکەڵ بووی ..
قژت
گۆشتت
ئێسقانت
تەنانەت سەریشت
تێکشکا ..
....
بەوەی
من لە ڕێوڕەسمی
بە خاك سپاردن بووم و
بە چەپکێ گوڵ دامپۆشی
. . ..
. . ..
بەڵام

ڕاستییەکی دی هەیە
بۆنی تۆ
هێشتا
لە ماڵەکەماندا ماوە ..
....
....
کە بەیانیان زوو
دەچمە ئاشپەزخانە
ئامانان دەبینم
سەرلەبەریان شۆراون ..
دیسان
شیرینی هەمووی خوراوه .

-__________

بڕوانه :
http://ns1.almothaqaf.com/b/c3/916561

باران خەناوکەی خوێناوە … ستار ئەحمەد

چەندین ساڵە
باران دێت و
هەور دەڕوات
مانگ داوی تیشك گرێ دەدات
خاك ردێنی درێژ دەبێ
تەور ملی دەبڕیتەوە
گوڵ چاوانی دەیزوێنێ و
دێك باڵای بەلادا دێت
چیا دەبێتە بەقرو خوێن
سەحرا دەگری
کەللە سەر لەناخیا دەڕوێ
خاك دەبێتە ئێسك پروسك

باران دێت و
رووومەتی خاك لەئاو دەنێ
خۆر دەكاتە گەردانەی رۆژ
ئەستێرە لەگوێی خۆر ئەدات
با دەكاتە هەناسەی شەو
درەخت دەخاتە هەڵپەڕكێ
رووبار بەستە بۆ مەل دەڵێ
كەچی هێشتا
خۆێن لەنیگای زەمین دەتكێ
باران لە مرۆ تووڕەیە
رەنگە لافاوێ بهێنێ
لەجیاتی گەردی رۆژگارو
جەستەی مەیوی ساتەكان
چیهان هەموو بخنكێنێ
باران لەئێمە تووڕەیە
بارگەی خەم و وەیشوومەیە
دەزانێت بەیەك تینووین و
كینەی دڵمان نابڕێتەوە
خوێن دەكەینە مەزەی شەوو
رووناكی زیندە چاڵ دەكەین
تاریكی بۆ دوارۆژ دەدروین
قومێ باران
ناكەینە بەراتی خاك و
بەسەر برینی یەكترا رادەبوورین
بۆیە بارا ن
ئەمجارە یەكجار وەڕسە
لەبارین و
لەهاتن و گەڕانەوەو
بیرەوەری
تەنانەت ئەستێرەو ئاسمان
لەداخی ئێمە هەڵوەری

ستار ئەحمەد